

A Honvéd

Előfizetési ár:

Egy évre 7 kor. 20 f. Fél évre 3 kor. 60 f.
Negyed évre 1 korona 80 fillér.

Megjelenik

minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred hadi özvegy
és árva alapját gyarapítja.

A honvéd.

Háború, háború: borzongva gondol mindenki rá, élő, eleven, tűzsebként égetődik bele minden tettünkbe, fájdalmasan belebotlunk, ha kimegyünk — nemcsak a harctérre, hanem — az utcára, ha kést, villát fogunk, hogy mindennapi étkezésünket elvégezzük.

Háború, háború: embert ölő, csonkító szörny, mely beleplántálódott közibénk és mint a vihartól a fák, félünk tőle: de lassanként megszokjuk ezt a ringást, amit a fák is bizonyosan megszoknak, ha a Nemere gyakran fúj és gyökereiben támadja meg.

A háború első évében sikongott, örjögött, kinzó feszültségbe hozta az emberiséget, a második évben engedett a kifeszített húr, a pendülés nem hozott oly örületes szimfóniát, hanem beteges nyugvást, egy kis reményt a következő év tavaszára. És a harmadik év: tele volt napsugárral, az elkövetkezendő és rövidesen megkötendő béke elgondolásával. Mindenki nagyot lélegzett, várt, számlálta a napokat, dátumok találgatásába bocsátkozott: mindenki tudott béketárgyalásokról, szállókról, hova a békekövetek fognak behurcolkodni, mindenki izgult, suttogó hangon mondta el a saját „legautentikusabb” hírért. Az emberek játszottak a

béke szóval, megbabusgatták, elringatták magukat és a nagy tervezgetés közben beköszöntött a negyedik háborús év.

A suttogás valóra vált, a bébe megérkezett, de az angyal, ki bizonyosan messze útról jött: a sok utazás közben eltörte a békepalmát és csak a felét hozta el magával.

Az emberek megint elszomorodott arccal jártak-keltek, a be nem teljesült reménységek igaz szomorúságával.

És ma már úgy megszoktuk a háborút, hogy nagy lebunkózodottságunkban csak mint a néha felsajgó sebet — érezzük.

Valahogy beleilleszkedett közibénk és mi nevetve hozzáfomálódunk úgy annyira, hogy erkölcsünket, érzéseinket és tetteink mikéntjét is átfomálta. Az ember nagyon alkalmazkodó lény, hamar beletanul mindenbe, hamar beburkolódik oly palástba is, amit különben nagyon irtózott volna más alkalommal felvenni.

Igy vagyunk a katonával, illetőleg a katonának a társadalmi rendhez való viszonyításával is. Az otthonmaradottak első évben vállukra emelték, második évben a bizakodó reménység örömsugaras tekintetét vetette agyonkinzott arcára, a harmadik évben a glória ismét feltündöklött, hiszen békét hozott a katona, a negyedik év a megszokás éve lett és a ka-

tonát úgy tekintik mint az emberiség egy funkcionáló gépezetét, melyet ápolnak, mivel szükségük van a masinára.

Hiszen mi, katonák, szemrehányást nem akarunk tenni, nem akarjuk, hogy tömjénezzenek minket, mi jól tudjuk, hogy az egész nemzet fegyverben áll, így nem is kell a tömjénezés szalmalángja. És ha jól is esett valamikor a lampionozás, megvagyunk anélkül is és ugyanazok vagyunk ma is, kik voltunk a háború első évében.

Ma bent vagyunk a történetek forratagában, a sok látnivalótól megvakultunk, nem látjuk, nem érezzük meg az események hullámzását, vagy ha úgy tetszik, az események forgásától nem látjuk meg igaz valójában azt az erőt, mely képes vihart támasztani. A vihar mi vagyunk: katonák, száguldva járunk és csináljuk a történelmet. Politikánk a manlicher, diplomáciánk a szurony és vámunk a kézigránát. És a túlfelen is azokat a fegyvereket találjuk magunkkal szemben, azok az eszközök védik a saját igazukat. Mi a vagy-vagy emberei vagyunk.

És e harcias szavakon túl a kézigránátot forgató honvéd áll, a magyar paraszt, iparos és középosztály, mely minden dics nélkül teljesíti a rábizott parancsot, minden reménye egy szó-

ban összpontosul: béke. Mert tudja a honvéd, hogy a háború csak időszak bármennyire is állandósult, mert tudja, hogy nincs az a hatalom, mely a béke útját tudja állni.

A honvéd mosolyog az elfásult arcokon, mosolyog a csüggedőkön, mosolyog a mindent sötéten látókon, mosolyog, ezerszer mosolyog, hogyne, hiszen itt, most, a megpróbáltatások ezer akadályán keresztül vergődve: most csüggedjen el?

Eddig nem volt a honvéd feladata a békeeszmének propagálása, hiszen csatát csata után kellett megvívnia, nem volt módja és ideje gondolkodni a béke visszatérének mikéntjén, épen azok handabandáztak a béketervezgetésével, kiket nem érintett legközelebb a háború, de most a pesszimizmus táborában kiemelkedik egy ököl, a honvéd ökle, mely széjjel csap majd a sötétenlátókon és az elfásultakon. Igenis széjjel csap és e csapással felrzza magát az ellanyhult békeeszmét és ha a szájak belefáradtak a békeimák mondogatásába, a honvéd fedetlen fővel, meghajtott térdel, ölébe szorított fegyverrel imádkozik érte.

Délután 7 óra. Az őrség fegyverbe lép, a kürtös szivettépően sirja az imajelet, 9 honvéd levett sapkával némán hódol a békének. Az a 9 ember pár pillanatig tiértetek is imádkozik

Temesvár.

918. június.

A kis szöke „Fraulein“ szórakozottan sétáltatja a kis Lacikát a Belvárosban. Máskor úgy elszórakozott az eleven kis Pubi élénk csevegésén, most mintha kissé terhére volna. Pedig semmi sem változott, a „Palace“ kaffa csak oly élénk mint eddig is, a színház is ugyanoly ünnepélyes némasággal mered az egymás hegyén hátán csilingelő villamos kocsikra. Még is! . . . az idő változott volna meg, vagy tán a levegőben van valami? . . . dehogyan! . . . minden a régi, a levegőben egy-két elkeseredett veréb röpköd csupán . . . , akkor! . . . akkor az aszfalton lesz valami új. Tényleg! Az egyenként ismert, rég megszokott aszfalthősök közt van valami, valami idegenszerű.

Az elegánsan vasalt szalon ruhák közt, nem kis feltűnést kelt a kopottas tábori zöld. Itt-ott bukkan föl egy-egy kisebb csoport, hadnagyok, zászlósok, sárga bőrkamásniban, kard helyett szuronnal, revolverrel az oldalukon, villogó szemű, napsütötte barna arcú fiuk. Talán az újdonság erejével ható változatosság, vagy a tízes szemű idegen fiúk kemény, büszke alakja köti le a szöke „Gretchen“ figyelmét annyira, mert a kis Lacika ma hiába kérdezi: — „Fraulein!

milyen katonák ezek, hogy csizmában járnak? . . .“ a feleletet ezuttal hiába várja, egészen elmerült az utca patrónusa az ujjab és ujjab csoportok figyelésében. Vajjon kik lehetnek ezek az új fiuk? Valamennyi kék parolis; . . . oly érdekes az arcuk, mint a kreoloké . . . és oly merészen kacsintgatnak, hogy önkénytelenül is lejjebb húzza kis nyári kalapját a szemébe.

Annyi katona ismerete már van, hogy a paroliról egész határozottsággal állapítja meg: „ezek honvédek, az oly sokat emlegetett honvédek!“ a sapkán pedig ott van a „16.“

Ugyan honnan jöhettek ezek a 16-os honvédek, hogy ily hirtelen csöppentek ide.

Nem sok ideje van a töprengésre, Lacika türelmetlenül rángatja kezét: „— Siessünk, siessünk Fraulein! ott olyan sok ember van!“

Tényleg! a színház előtt próbább-nagyobb csoportok állanak valamit nagyon csodálva, egymásnak mutogatják, magyarázgatnak. Ugyan mi lehet? Meggyorsítja lépteit, hogy Lacikával lépést tarthasson, alig lehet a fiút visszatartani, hogy ne fusson, egy-két perc alatt oda is érnek s a csoportok élén csodálják a nap szenzációt keltő újdonságait. A kis Laci szinte ujong örömben: „— Ah! milyen szép puskák! — Ezekkel löni fognak? —“ A járdától mintegy 3–4 lépésnyire szép, szabályos fegyvergüllák, a 16-os késztűtség fegy-

csüggedők, tiértetek is eltompultak. Pár pillanat, ha látnátok, elszállana minden kód feje-tekből és ti is hozsonát zengenétek, hiszen, ahol ily emberek vannak, mint a mieink, itt nincs semmi helye a fásultságnak, itt csak egy hely van, és ez a békéé, melyet betölt, melyet besugároz, melyet meghoz az a rendit-hetetlen erő, amit a honvéd képvisel.

Az első kiállításunk bezárta kapuit.

1918. június hó 29-én adta át ezredparancsnokunk, Schmidt alezredes első hadikiállításunkat a nyilvánosságnak. A programban hirdetett délelőtti 11 órára tekintélyes polgári közönség gyűlt össze, hogy résztvegyen a hadikiállítás ünnepélyes megnyitásán. Az enyhe júniusi nap szikrázva csillant meg az előző napi eső tócsákon, mindenki lázas izgalommal leste, mikor nyílnak meg a kapuk, melyen át beözönlve láthatnak egy oly kiállítást, ami Besztercebányán e tekintetben az első. A toalettek pompáztak a napon, a sok egyenruha között méltóságos léptű civil urak, tekintélyes hivatalfőnökök, városi notabilitások diskuráltak. Megjelent többek közt a hadikiállítás ünnepé-

verci, előttük néhány fegyveres emberünk, tekintélyt keltő hivatalos arccal sétál le-fel, a járókelők tiszteletteljes távolból csodálják.

Valószínűleg nem ujság előttük a fegyvergula, de itt különös érdekességet kölcsönöz az, hogy a legforgalmasabb téren van föllállítva. Lacika hangos ujongásban tör ki, úgy látszik valami igen megnyerte tetszését.

— Jé! Fraulein, mi van ott! . . . ? . . . ! . . .

— Hol van? . . . mi van ott? . . . kis Lacika?

— Jaj! ott a puskák között! . . . egy hintaló?

A körötte állók mosolyogva nézik az eleven kis fiút, Gretchen pedig bosszankodik, hogy ennyire rátereli a közfigyelmet.

— Aber Lacika! das ist ein „Maschinen-Gewehr!“, A fiú meghökken egy pillanatra, úgy látszik hallotta már ezt a szót, de azért nem jön zavarba:

— Mit csinál itt a Maschinen-Gewehr, Fraulein?

Most már Gréte jön kissé zavarba. Milyen választ adjon? Mit csinálhat egy jobbérzésű Maschinen-Gewehr Temesvározt? Mit csinál? . . . semmit . . . bámulja a járókelőket s azok viszont őt. Szerencsére a kis fiú figyelmét ismét elvonja valami s így nem köti magát előbbi kérdéséhez. Feltűnt neki embereink fején a vas rohamsíak.

— Nézze, Fraulein! Milyen kalapjuk van a ka-

lyes megnyitásán a főispán, dr. Darányi Kálmán, az alispán dr. Répási Mátyás, Csesznák Gyula Besztercebánya köztisztelőben álló polgármestere és a pótzászlóalj tisztikara élén Raith Antal ezredes, pótzászlóaljparancsnok.

A megnyitás.

Az egybegyűltek előtt a hadikiállítás 2 főrendezője Kun Berci főhadnagy és Holesch Béla főhadnagy kinyitotta a kapukat és az ünneplő közönség beözönlött a középső nagy terembe. Itt fogadta az egybegyűlteket Schmidt alezredes, ezredparancsnok, ki a következő szép szavakkal nyitotta meg a hadikiállítást és adta át Zólyomvármegye és Besztercebánya város polgári közönségének.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

A magyar királyi 16-ik honvéd gyalogezred 4 éves háborus multját hozta önök elé, hogy bemutassa béke állomáshelyén azokat az eszközöket, a nagy közönség elé vigye azokat a képeket, rajzokat, melyek az ezred világháborús történetét adják összességben. Nekem jutott az a szerencse, hogy oly rövid idő alatt, amely idő óta átvettem az ezred parancsnokságát, — megszerettém ezredem első háborús kiállítását átadjam a nagy közönségnek, illetve megnyissam. Köszönetemet fejezem ki Önöknek, kik szíves megjelenésükkel segítették elő, hogy ezen hadikiállítás megnyíljon, köszönetemet fejezem ki Juhász László ezredes úrnak, hivatalbeli elődömnek, kinek törhetetlen munkakedve, akarata és az úgy iránti szeretete adta meg az impulzust, segí-

tonáknak! — Az is szalmából van, mint az enyém?

— Mért csinálnak a katonáknak fekete szalmából kalapot? Az enyém fehér.

A kérdések özönével árasztja el szende kis nevelőnőjét, az szegény alig győzi válasszal.

— Az nem szalmából, hanem vasból van, Pubi!

— Vasból? . . . ! ujjé! . . . ! miért nem adnak a katonáknak is szalmából kalapot?

Alig hirtam visszatartani, hogy az eddigi mosolygásom kacajba ne törjön át, oly édes volt a kis fiú gyermekes naivságában, csacska kérdéseivel.

A kis Gréte még nagyobb zavarba jött s hogy leplezze, tovább ment, magával cipelve a kis Lacit.

Alig másfél óra múlva látom őket újból, de már hármashan, egyik önkéntesünkkel (a nevét nem mondom meg, hátha kikapna otthon a mamától!) nagy diskurzusba merülve, valószínűleg a Lacika érdeklődött a 16-osok felől s a fiú most arról beszél oly hévvel. Amint elhaladnak mellettem, halom utolsó mondatát: . . .

„ . . . tudja, ha az ember hónapokig van kint a harctéren, úgy vágyik egy forró vérfű nő után . . . !“

Akkor nem figyeltem meg, de azt hiszem ezt valószínűleg nem Lacikának mesélte.

Palóc.

tete elő, hogy megalakuljon ez a kadikiállítás; illetve teremtette elő azt az imponáló összeget, mely hivatalosan ezredünk kebelében eselgett hős honvédekünk özvegyeinek és árváinak istápolására. Hiszen ez a kadikiállítás is tulajdonképpen ezt a nemes célt szolgálja, ez is egyik eszközünk alapunk növelésének. Köszönetemet fejezem ki dr. Darányi Kálmán főispán urnak, kit kérek, hogy adja át egész Zólyomvármegye hazafias közönségének szeretetemet és hálám nyilvánítását; köszönetemet fejezem ki Raitih Antal ezredes urnak, pótzászlóaljparancsnoknak, ki igazi szívet és lélekkel karolta fel a történelmi osztály ügyét, tehát a hadiárvak és özvegyek sorsát, Fogadja hálámat Csesznák Gyula polgármester ur, kinek oroszlánrésze volt abban, hogy Besztercebánya város nagy közönsége ily szokatlan nagyszámú megjelenésével tanúságot tett igazán nemesen érző szívével.

Hölgyeim és Uraim! Ezen kadikiállítás a szeretet jegyében indult meg, kérem Önöket támogatásuk.

Ezennel ünnepélyesen átadom kadikiállításunkat Zólyomvármegye és Besztercebánya város polgári nagy közönségének.

A nemes egyszerűséggel elmondott szavakat meleg éljenzéssel és tapssal jutalmazták. A közönség széjjel oszlott a termekben és érdeklődve nézték a felhalmozott anyagot.

A kiállítás.

Kezdjük sorjában. Az előcsarnok. A belépőt megragadja a terem ajtajával szemben elhelyezett strypanenti állásrészlet, Kun Bertalan főhadnagy műve. A 2. század strypanenti állásának huszonötzörös kicsinyítése. Gyönyörűen kifont; az eredetit a legkisebb részletekig híven utánozó mű mély hatást gyakorol a szemlélőre. Az állást bezáró és véle teljesen összefolyó festmény a teljes illuziót kelti. Ebben a teremben van egy nagyméretű kép, Kun A. tizedes olajfestménye. Tártya: éjszakai milőben, tűzrakás mellett melegedő katonák. Itt vannak kiállítva Spindler József hadnagy tehetséges aquarelljei és olajfestményei. Már ebben a teremben kezdődik a minden teremben folytatódó karikatúra sorozat, mely Füzesi Árpád hadnagy műve. Kedvesen, nagy könnyedséggel, rutinnal és találóan karikázott arcok általános tetszést váltottak ki és ha eladók lettek volna, bizonyonnan még hirmondója sem maradt volna meg belőlük. Az előcsarnoktól jobbra eső terem, az ugynevezett kis terem elrendezése ragadja meg elsősorban a figyelmet. Finoman, disztigváltan és nagy előkelőséggel, igazi rutinnal megrendezett teremben harctéri emléktárgyak, bakaművészeti tárgyak, haditroféák és fényképsorozatok foglalnak helyet. A falakon Kun A. tizedes csobánosi állásrészletekről festett nagyméretű olajképei vannak elhelyezve, továbbá állandó derűtséget fakasztó Füzesi ötletes karikatúra sorozatai a bakaéletből. Szintén az ő műve egy komoly pasztell tanulmány: egy meztelen testű kézigránát vető honvéd. Meg is vették egy-kettőre. Itt volt Lazeczkynek egy egész csomó kedves tónusú és hangulatosa aquarellje, melyek eladók lévén — majdnem mindegyiknek akadt gazdája. Szintén e teremben volt Lazeczky hadnagy, festőművész két figyelemreméltó háborús csendőlele. A nagyterem. Igazán imponáló jelenség volt ez a terem. A falak mentén rengeteg fel-

halmozott hadiszer sorakozott. Acélisíjakok, gránátok különféle típusú. Állásrészletek, az ezred tisztái fedezékének és segélyhelyeinek kicsinyített másai. Két közfalra a nagyított fényképek történelmi nevezetességű helyekről, csatajelenetek, miket a fényképész a legnagyobb veszedelmek közt kapott le. Igazán dicséretes munkát végzett az ezred 3 fényképésze Bódi, Dvorszky és Hénap. A falak gazdagon voltak megrakva festményekkel. Két hatalmas méretű kép függött egymással szemben levő falon. A két Tichy Kálmán kép. A „Bug átkelés” és a „Zagorizcei erdei harc.” Bámulatra méltó a harmónia, a tér ügyes beosztása, az alakok rajztechnikája. E két nagy kép körül sorakoztak Tichy Gyula rajzai. Finom tónusú szimbolikus apróságok: Lelket megrázó, háborús témájú tussok a figyelem központjában állottak. Izléses vitrinekben kézimunkák halmozódtak fel, melyek hol albániában, hol románában láttak napvilágot. A szem belefáradt a sok nézni valóba. Azt sem tudtuk hova tekintsünk. A terem egyik falának közepetáján tölgyfából faragott Károly király életnagyságú mellszobra állt, finom kivitelű, faragványos talpazaton. Megette, zöld tablón, mint a nap sugarai, értékes és különféle kardok sorakoztak. Szintén itt voltak a finom tónusú Réz Gyula festmények és tusrajzok, melyeket ihletett órákban oroszfogásban festett meg. E falon a Lazeczky aquarellek mellett két éjjeli, háborús Tichy Kálmán olajfestmény vonta magára különös képet a figyelmet és két portrét: Juhász László és Mestitz János ezredesek arcképei. Hősök szobája. Az izlés minden csínját magán viselő és fenséges áhítatosságot váltott ki e terem figyelmébe. Amit izléses emberek szépérzékére valló munka volt a kadikiállításon ez ugyancsak összpontosult e teremben. A falon hősi halált halt bajtársaink portréi sorakoztak. A festőművészek minden igyekezetére, legjobb tudására akarata versenyzett, hogy méltóan megörökítsék elhunyt bajtársaink arcképet. Meg is kell dicséretünk buzgalmukat. Skuteczky, Tichy Kálmán, Kern, Kun A., Nyitrai Dániel, Tóth Jenő munkái dicsérik e terem. A haragos vörös falakon, piros szőnyeges teremben haditroféák közt nyugodtak a hősök képei. Lehetetlen nem megemlítenünk a faragott képekereket, mely mindegyike művészi, izléses munka. Bobák Sándor és Ropper Péter faszobrász művészek munkái. Ez utóbbinak Ferencz József fából faragott életnagyságú mellszobra — Károly király szobrának állványával hasonlatos talpazaton nyugszik.

Ime a kiállítás. Nagy vonásokban leírva, de csak halvány kontúrokat tudunk adni, ezt meg kellett volna mindenkinek nézni.

Az elragadtatás itt is-ott is hangosan megnyilvánult és a kiállítás rendezőjét Kun Berci és Holesch Béla főhadnagyokat ugyancsak lefoglalták a sok gratulálók. Mi is őszinte csodálkozásunknak adunk kifejezést a rendezés felett.

A tér.

Ahogy a kadikiállítás termeit elhagytuk a sporttérre léptünk ki, ahol buffé-sátrak és elárusító bódék fogadtak. Kellemes hűsítő italok, fagylat és minden nap 5—7-ig sétahangverseny szórakoztatta a látogató közönséget. E téren zajlott le július 7-i nagy tombola délután is. Az egész héten tartó esős napok után végre valahára egy délutánt fogtunk ki, melyet nem zavart meg a hűvös idő és az eső. Össze is gyűlt a

város polgárságának elitje és a kedves, jókedvre hangoló konfetti csata után kezdődött meg a tombola: Körülbelül 1000 tárgy várt a cserencés vevőkre, kik közül tán egy sem volt, akik ne nyertek volna legalább 2—3 tárgyat. A késő estig nyúló tomboladélután felejthetetlen lesz Beszterczecánya város közönségének. Úgy éjfél felé összeverődött még egy társaság, mely kivilágos virradatig ropta a táncot.

Máriássy főhadnagy felolvasása.

A hadikiállítás kapcsolatos honvédhét változatos tervezett programjából az ép akkor bekövetkezett komor események sok mindent lefaragttak velünk: elhagytuk a vidám ünnepeket, gondtalan jókedy időszerűtlen alkalmait. Bár a honvédhét anyagi sikerének szempontjából veszteséget jelentett műsorunk kényszerű megcsonkítása, a megmaradt rész: a hadikiállítás és dr. Máriássy főhgy. felolvasása az ezred történetéről a maguk magasabbrendű eszmei tartalmával annál kifejezettebben demonstrálták azt, amit hirdetni mégis legfőbb célunk volt, a 16. ezred hősi dicséretét.

Julius 2-án este 8 óraker a helybeli moziban tartotta meg dr. Máriássy főhgy. vetített képekkel kísért felolvasását. Jólesőn láttuk ott a nagyszámú közönséget, mely megragadta az alkalmat, hogy ezredünkkel szemben élő meleg rokonérzését a 16-osok történetéből merített tudatosabb értékeléssel és becsléssel erősítse meg.

A terem megtelt s a nézőtér lámpái elsötétültek, hogy helyet adjanak a szavak világító erejének. Máriássy főhgy. olvasni kezdett . . . Megkapóan festi 1914. augusztusának mámoros hangulatát, a zászló bontás nagyszerű ünnepét, s a vetítő vászonra kirezdül az első kép néhai agg királyunk I. Ferenc József arcképe. Majd új szavak új eseményeket idéznek s megjelenik a vásznon az első csataterék képe.

Máriássy főhgy. helyes érzékkel nem zsufoolta bele egy felolvasás szűk keretébe az ezred egész háborus történetét, hanem kiemelte abból a 16-osok legnagyobb teljesítményének, az erdélyi védelmi harcnak leírását. — Az ezt megelőző idők kiemelkedő eseményeit vázlatosan de mesteri kézzel vonultatja föl hallgatósága előtt. Nevek és dátumok tömege, de Máriássy művészi tolla a neveket veres csataterékké, a dátumokat győzelmi ünnepekké varázsolja át, oly színesek, oly megkapóak a gyorsan változó harci képek, hogy nem tűnnek el nyom nélkül: daliás idők nagyszerű hangulatát hagyják emlékül.

Elérkezünk 1916. őszéhez, Erdély fölszabadításának s megvédelmezésének korához, ezredünk legnehezebb, de minden eddiginél dicsőségesebb harcaihoz. A könnyű sikerektől elkábitott román kiverése a hazai földről, majd az első összecsapások a határberceken az ősi ellenséggel, az orosz óriással vezetik be a szenvedésben és dicsőségben egyaránt gazdag korszakot. A zord tél és az orosz tömegek szűnetnélküli csapásai alatt vérzik, pusztul az ezred, de kitart mindhalálig. Olyan teljesítmény az, hogy szinte nem mérhető a katonai erények szokott mértékével, inkább az istenember önfeláldozásához hasonlatos az. E nagyszerű tettekhez valóban méltó Máriássy főhgy. írása. Magyarosi hőseinkről szólva annyi jellemző, annyi

meleg érzés csendül ki szavaiból, hogy nem az erős győzőnek szóló tapsvihart, hanem az örhélyén magára hagyott, száz sebtől vérző s így is kitartó hős iránt érzett szerető csodálat érzését váltotta ki hallgatóiból. — Máriássy főhgy. színes, erőteljes és közvetlen történetírásának van még egy titka, a mellyel nem sok történetíró dicsekedhetik. Az ezred története legdicsőbb korszakainak ő nem csak szemtanuja, hanem harcos résztvevője is volt. Ezek a legendás események egyuttal az ő élményei is, a szenvedések sokszor az ő szenvedései. Akit ilyen közvetlenül inspirálnak a történelmi események, vajjon nem az e a leghivatottabb krónikásuk e?

A felolvasó estnek nagy sikere volt. A megértő közönség lelkes tapsokkal jutalmazta az író, de talán ennél is kifejezőbb elismerés volt az az áhítatos csönd az a feszült figyelem, a mellyel a hallgatóság a felolvasást végig kísérte.

* * *

Lezajlott első hadikiállításunk. Ennek a kiállításnak erkölcsi sikere adta meg azt az erőt nekünk, hogy tovább menjünk, más városokba. Első megállóink: Balassagyarmat, a hol július 25-én nyitjuk meg hadikiállításunkat.

Még hálás köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, kik szívesek voltak oly eszközökkel támogatni kiállításunkat, mely eszközök mulhatatlanul szükségesek voltak.

Elszámolásunkat és a felülfizetők listáját következő számunkban hozzuk.

Főhercegi látogatás.

Múlt számunkban már jeleztük, hogy fenséges urunk, *Albrecht* főherceg június hó 27-én meglátogatta hadikiállításunkat. Most a magas látogatásról az alábbiakban részletesen számolunk be.

A fenséges úr délután 2 óraker érkezett meg a kiállítás területére. Kedves, fiatal arc mosolygott le ránk a kocsirol. érdeklődő szemét végigjártatta rajtunk. Vadász főhadnagyi ruhában volt, kíséretében voltak Prónay ezredes. Raith Antal ezredes pótzászlóaljparancsnokunk, dr. Darányi Kálmán főispán és dr. Répási Mátyás alispán.

Albrecht főherceget a kiállítási előcsarnokban Kun Berci főhadnagy fogadta és kalauzolta végig a termeken.

Kedves, csevegő hangon és szintiszta magyarsággal folytatta a beszélgetést, érdeklődve kérdezősködött mindenről. A Füzesi karikatúrákon jót nevetett, megjegyezte, hogy határozottan tehetséges rajzok A véglesi tartózkodására célozva mondá, amikor „egy tót haka bevonulása és élete katonáéknál” című karikatúra sorozat elé ért: „nini, ezek a tótok az én földjeim.”

Érdeklődött az ezred helyzetéről és bámúlatos tájékozottságával lepte meg hallgatóit.

A zárt üvegszekrényekben pompásabbnál pompásabb kézi munkák voltak. Megkérdezte, hogy milyen kapcsolatban vannak e tárgyak a hadikiállítással.

— Fenséges uram — felelte Kun Berci — ezek albán aranyhímzéses kézimunkák.

— Hogy, hogy! az ezred volt Albániában is? Ezt nem tudtam.

— Nem, fenséges uram, az ezred nem volt Albániában, csak egy zászlóalj, s így került a mi birtokunkba e sok tárgy.

— Nos, kedves uraim, ha egy zászlóalj ennyit tudott összeszerezni, elképzelem mennyit harácsolhat volna egész ezred.

A gyönyörű két Tichy kép kapta meg figyelmét különösképen, a színek csodálatos összhangja tetszett a fenséges vendégnek végtelenül. Azután a baka művészeti tárgyakra terelődött figyelme, meleg és szeretetteljes hangon emlékezett meg a harcoló magyar katonákról és arról a bámúlatos tevékenységről, kitarásról és harci kedvről, ami ritkaságszámba megy. Elmondotta, hogy volt ideje és alkalmja megismerkedni velők, hiszen a román fronton századparancsnok volt, együtt élt éjjel-nappal közöttük.

A hősök termében elnézegette elesett tisztjeink arcképét, kérdezősködött, mily veszteségünk volt a tisztikarban.

Itt hosszasan tartózkodott a harci eszközök-nél. A prizstergránátvetőnél és a francia golyószórónál.

Szellemesen jegyezte meg, hogy a világot oly sok találmánnyal megajándékozó Franciaország mint szorult le a haditechnika tekintetében és mily fölényesen vezet Németország. Bizony, a technikai vívmányok nem is sejtett nagyságával és mennyiségével lepte meg Németország a világot. Ezer új eljárásí módot, ezer találmányt dobott a harcerekre a német zsenialitás és ezzel a végtelen lendülettel tudott a számbeli fölényvel szemben védekező állásban oly csodálatos módon helytállani.

— Itt van — szölt a főherceg — ez a golyószóró. Mily nehézkes, mily masszív, mily minden ruganyosság nélküli. Mennyivel különbek a mi hasonfajú gépezeteink.

Kipróbálta sajátkezűleg a gégyver szerkezetét és nagy szaktudásáról adott bizonyítékot.

Ismét visszament a többi termékbe. Végig nézte a háború egy kis harci egységének, egy ezrednek összegyűjtött trófeáit, művészi termékeit és a háborúval kapcsolatos tárgyait.

Látható legteljesebb elégedettséggel vett tudomást minden apró-cseprő dologról és pótzászlóaljparancsnokunk és felelős szerkesztőnk, Kun főhadnagy előtt is fejezte legteljesebb elismerését a látottak felett.

Több mint háromnegyed órát tartózkodott a ki-

állítási termekben a főherceg s bizony ha a vonatjának indulási idejét nem jelezték volna, még el-elnézegetett volna.

Kedves alakját elvették szemtől elöl a friss járatú paripák, de örökké jó emlékezetünkbe vésődött nemes lelke, szintiszta magyar beszéde, mely előttünk a megindultság és meghatottság húrjait pendítette meg. Hogyne, hiszen oly ritkaság egy habsburgi szájból hallani oly magyar beszédet, mint ahogy te beszélsz bajtárs, vagy én, minden idegen akcentustól [mentesen.

A hazáért †

Szomorú hír jajos fájdalomt érezzük pár sor írásban, mit kusza betűkkel vetett egy tábori lapra bajtársunk: „Cséffalvay Iván és Bussa István hadnagyok a piave menti harcokban hősi halált haltak hazájukért.”

Két bajtársunk. Fiatal, gyermekemberek, kik az életből vajmi keveset ismertek, egy golyó, vagy gránátarab kioltotta bimbózó életüket. Elhervadtak, elsenyvedtek, mint a fagyott rózsbimbók, még nem volt itt a nyílás ideje és már is a halál zörgetett be hozzájuk: itt vagyok, jertek velem, új világba vezetlek titeket.

Két bajtársunk, vig, fiatal fiúk, nevetős szájjal mosolyogtak a világba, arcuk piros volt, mint az almavirágé, fiatal ruganyos testük, mint az elsőfű csikóé. És elmentek, itt hagytak minket, kábuló fejjel, a bizonytalanság latolgatásának közepette.

Vajjon kinek a büne, hogy e sok nyiló virágfej lekonyul, vajon kinek terhes a lelke azért a szörnyű vétekért, mely előidézte e világháborút, előidézte a rettenetes dús emberaratást, vajon milyen kínzásokkal fog meghalni az emberiség legnagyobb hőhéra, ki lángalobbantotta a hamuban sziporkázó háborús úszkót, ahelyett, hogy könyörtelenül eltaposta volna a zsaráttnokat.

Két fiatal, drága embertestet hantoltak el messzi Itáliában: az egyik Bussa István t. hadnagy, ki tudja mily ambícióval kezdett az élethez, ki tudja mily tervek, álmok jártak át lelkén, a másik Cséffalvay Iván hadnagy, ki tudja mily katonai karrier előtt állott volna, ha nem jön egy apró vasdarab és szegény fiatal testét meg nem lékeli halálra.

Gonoszak az emberek, gonosz, elfajult most a világ, gonosz emberek gonosz fegyverekkel pusztítják

egymást, mintha az élet csak azért adatott volna, hogy emberkéz által oltódjon ki.

A jaj, a szenvedés sir fel bennünk, a jaj a szenvedés szakgatja meg ruhánkat, hogy térdreborulva könyörögjünk:

Uram, kinek hatalma végnélküli, ki parancsolsz az elemeknek, ki, ha akarod megállítod a napot, tekints le embervértől áztatta földre, nézd a megtévelyodott emberbolyt, adj világosságot agyukra, hogy végre belássák, nem ez a rendeltetésük, nem ez a céljuk, ne legyen ez a végük. Uram, engedjen haragod, engedjen bosszúló kezed, hisz itt halunk meg valamennyien, itt pusztulunk el anélkül, hogy szent, általad kijelölt emberi hivatásunknak eleget tudnánk tenni. Vedd le megörnyedt vállainkról a keresztet, adj napsugaras időket, mosolygását add vissza az emberiség arcának, hogy visszatérhessen mindenki házához, add, hogy a fegyverekből szerszámot, az ágyúkból harangot öntethessünk magunknak a te neved dicsőítésére. És add meg a nyugalmat, békét a porladóknak, hiszen ők nem hőnösök, őket nem terheli vétség semmiért: ámen.

Ti két bajtársaink, ti drága fiatal vérű martirok, kik ott haltatok meg idegen földön, kik ott fekszetek: nem maradtok árván, a mi lelkünk odasir felétek, irántatok való szeretetünk csak fokozódott, hogy áthajzotatok a halál csendes vizeire.

A ti aranyos vig arcotok, — jaj most meg is ülte a halál sápadtsága — intő példaadásként fog lebegni előttünk és hátorságos magatartásokat, hazaszereteteiket szívünkbe véssük, de a ti halálotok adja majd meg nekünk azt az erőt, hogy mielőbb befejezzük ezt a világháborút, minél előbb meg hozzuk azt az időt, amikor visszatérhetünk valamennyien a békeföldjére.

Kalváriás utakon.

Szeptember vége volt. A nap még mindig 35°-os tüzes sugarakat lövelt Astrachán poros, piszkos városa fölé, amikor szobámba betoppan (szabad lakással rendelkeztem) három, csak a szibériai foglyainknak ismerős: bokáig érő subával, óriási kucsmával, torzonborz szakállal, no meg az elmaradhatatlan „csájnik“-kal teás-kannával ellátott, muzsik. Főlszerelésük hátrahagyott, hosszú utat engedett következtetni s azt hittem, hogy tévedésből kerültek lakásomba, de csakhamar megtudtam, hogy német pilóta tiszték és krasznnojarszki fogolytáborból szöktek meg, ahol nevemet és címet megtudták, mint olyanét, akinek módjában van (városi hivatalnok -voltam) szökéssel foglalkozó tisztet-

ket sok mindennel: iratokkal, pecsétekkel stb. ellátni. Astrachánig való szökésük (4000 km.) rövid leírása után, elmondták tervüket: Odessába jutni, ahol katonai repülő-tér van, ott repülőgépre esetleg gépekre szert tenni és két óra alatt otthon lenni. Mint pilóták, a viszonyokkal ismerősök, elmondták, hogy minden pilóta hosszabb ut előtt próbarepülést végez, utána elmegy felöltözködni és néha 15—20 percig ott marad a gép őrizetlenül. A terv nagyon megtetszett; utálom a hétköznapiasságot s ez nem mindennapi, szokatlan dolog volt. Azonban alapos megfontolás után le kellett erről mondani. Sógorék, ugyanis, nem tudtak oroszul. Ha csak egy keveset bírnák a nyelvet, úgy el tudtam volna őket helyezni ott montöröknek és tervünk valószínűleg sikerül, de így csak határozott ígéretet tettem, hogy haza juttatom őket, annál is inkább, mert jó magam is készültem. Tehát elhelyezésükről és foglalkoztatásukról kellett gondoskodnom. Három napig nálam laktak, közben egy lakást, mint foglalkozást szereztek. Az egyik gépészi állást nyert egy konzerv gyárban, a másik kettő egy helyre került mint írógép, gramaphon, varrógép stb. javítók. E két utolsó valóságos hírhévre tettem szert Astrachánban, mert ily műhely csak egy volt a városban, ahol semmit sem voltak képesek megcsinálni, míg ők játszva javították az évek óta heverő különböző gépeket, de kerestek is naponta 40 50 sőt 60 rubelt is.

Az idő lassan-lassan mullott; közben megtörtént az októberi államcsiny is, a rendetlenség mindinkább nagyobb méreteket öltött és a szökéshez alkalmas idő mindinkább közeledett. Két barátomat: egy 65-ös és egy német önkéntest szintén beavattunk a dologba s így hatan egy kétszer-hármas csoportot képezve elhatároztuk, hogy január hatodikán (orosz dátum) szombati napon, Vízkereszt napján indulunk. Két egymásután következő ünnepnapot reám való tekintettel kellett választani, hogy harmadnap, mire a városházán szökésemet észreveszik, én már messze járjak. Így tehát szombaton d. u. 3-kor mindnyájan szorgalmasan és izgatottan az oroszokat jellemző „szemiesbé“-ket napraforgó-magot rágva elhelyezkedtünk a Saratoffba induló katonai vonatnak egyik „tyopluská“-jában, marhaszállító-waggonjában. Izgatottan várva az iratok ellenőrzését, majd azon szerencsésen keresztül esve orosz dalok éneklése mellett futott be vonatunk Saratoffba. Ott a befagyott Volgán szánon a nagy állomásra hajtattunk, de közben megállapodtunk, hogy semmi esetre sem szabad egy kocsiban elhelyezkednünk. Az állomáson megtudtuk, hogy minden tovább utazó katonának csak a katonai ügyosztálynál való jelentkezése (után) és iratainak megvizsgálása után engedik meg az utazást. Mivel kettő a germánok közül, érthető, nem akart jelentkezni az okirattal, nem akarva kitenni magát esetleges kérdéseknek, a

65-ös önkéntes meg én kétszer jelentkeztünk, természetesen sikerült. Közben történt, hogy a podgyásznál hagyott germánokhoz — az egyik alvást színelit — oda megy egy muzsik s kérdez valamit. Ép akkor érek oda, amikor a germán mindkét szemével nagyokat pislogva, nyelvét két fogsora között tartva küz-a t . . . t . — betű kiejtésével. A muszka legyint a kezével s szakállába morogja „bjednyák“, szegény. Csak nagy megerőltetés árán sikerült nevetésemet visszafojtani.

Utirányunk volt: Tamboff, Kozloff, Bogojavlenszk, Szmolenszk és Minszk. Az utazás fárasztó voltát nem írom le, mert hiszen ma már mindenki tudja, hogy uri nők voltak kénytelenek utazni 35—40%-os hidegben az utközöken, a fékezőkön s teljesen megdermedve, mint holmi tuskókat kellett leszedni őket onnan. De utaztunk azért előkelően is. Így többek között Pjatocenája — smolenszki utat — 26 óras ut — egy szalon kocsi fülkéjében tettük meg csekély 3 rubelért. — Itt jó akaratomból 2 orosz civilt is bebocsájtottam fülkémbé, de az egyik pilóta ennek következtében kénytelen volt az egész 26 órás utat az ülés fölcsapató támlájából készült ágyon egyoldalán fekve végig utazni. Csak éjjel adhattam föl neki, teát, kenyeret, szalonnát. A Szmolenszk-minszki vonat türehetetlenül zsufolva volt. Természetesen mind oly katonák utaztak, akik a rajvonalba igyekeztek — pálinkát venni a germánoktól. Nagy részük már előre berugva. Bészélgetésük tárgya: a bolsevikizmus, a burzsoázia és a kémek. Így nem a legkellemesebb érzés volt végighallgatni, amint az egyik elmesélte, hogy ugyanazon a vonalon csak 24 órával azelőtt elfogtak egy német kémét, akit a katonák agyonakartak ütni, de a „deputátok“ nem engedték, visszavitték Szmolenszkbe. Pénteken reggel 4 órakor szerencsésen megérkeztünk Minszk-be. Két különböző szállodában helyezkedtünk el, a továbbiakat megállapítottuk és a 65-össel vezető keresésére indultunk. Nem sok idő után megszólítottunk egy 20 évesnek látszó katonát. Nem sokat teketóriáztunk: elmondottuk, hogy haza akarunk jutni 100—100 rubel lefizetése mellett hajlandónak mutatkozott. — Hogyne, hisz ez 600 rubel. Óriási összeg! Katonaruha beszerzése, élelmi stb. már gyerekjáték volt. Szombaton este indult el — sorshuzás folytán — az első csoport, amely az egyik pilótából és a két önkéntesből állott. Hétfőn d. e. jött vissza vezetőnk egyedül. Sürgőnyistilushan írt néhány sorral tudatták, hogy a vezetőben feltétlenül meg lehet bízni, ők már otthon vannak stb. stb. — Borzasztó hosszúnak tűnt a nap, de végre leszállt az est s mi is indultunk, a végállomásig, Pogorelcég. Kocsink itt is zsufolva volt, de utolsóelőtti állomáson fele leszállt, mint később tudtam meg mind hadifogoly volt, akik nem merték a végállomásig menni. Pogorelcén a megrendelt szán

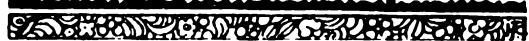
várt bennünket, behajtottunk Zaliscse faluba, ahol egy házban megpihenve, d. e. 11-kor mentünk, újra csak szánkón — a 8 versitnyire távolságban levő rajvonalba. Azonban „pechünk“, volt. A vezetőnket fölismerték, bennünket kikutattak s természetesen kifosztottak s vittek hátra az ezred-stábhhoz négy szuronjos baka kíséretében. A vezetőnket azonban ott tartották.

Összedült előttem a világ! Teljesen kifosztva ott álltunk s kezdetjük elől. A sok álmatlan éjszaka a sok mindenféle terv . . . ah, haza kell jutni. Németül hátra szóltam, hogy egy betűt ne beszéljenek s én megkezdtem. Rövid lesznek: Egy rém! hosszú és buta historiát mondtam a négy körülöttem hallgató muszknának. Következménye az volt, hogy előbb a parancsnok, majd utána a többi három hatalmasat tenyerembe csapva mondták: „továricsi, igyekeztek a stábtól elszökni, este jöjjetek ugyanazon uton, mint délbe, ha nem tudjátok, a faluban útbaigazítanak — s mi átkísérünk haza. Ugy is történt! Este 6-kor már a parancsnok várt bennünket, lekisért majdnem a német dróting s amikor nyakamban egyszerre két alak is lóg és csókolnak össze-vissza már otthon voltunk — a német 51-ek futóárkaiban.

Zerant.

Kitüntetés, előléptetés.

Tiszti kinevezés. Öfelsége Huszár Emil önk. őrmestert népfelkelő hadnaggyá nevezte ki.

Tisztek kitüntetése. Wottitz Lipót, Krausz János és Csillik István t. hadnagyokat valamint Klinczko Gyula és Pogány Gusztáv, Székely József t. zászlóscokát a bronz vitézségi éremmel tüntette ki az ezredparancsnokság.

Tisztjelöltek előléptetése. Zászlóscok lettek: Holesch András, Ivánszky László, Langhoffer Ödön, Hajlár Gyula hadapródjelöltek. Hadapródjelölt lett: Lukács Endre e. é. ö. szakaszvezető, Szilassy András e. é. ö. szakaszvezető, Goldberger Jenő e. é. önk. szkv. Diamant László e. é. ö. szkv. és Tiefenbrunn János hdj. tizedes. Önkéntesjelölt őrmesterré lépett elő: Baffy Gyula és Spitzer Sándor önk. jel. szakaszvezető. Egyéves önk. szakaszvezető lett: Gulyás Lajos önk. tizedes és Szmida József önkéntes őrvezető tizedessé lépett elő. *A m. kir. 313. honv. gyalog ezred parancsnoksága előléptette zászlóssá: Zibrin Mihály hdj. tizedest, Glantner János hdj. tizedest, Morgács Emil hdj. szakaszvezetőt, Galbács Gyula hdj. szakaszvezetőt, Mákus hdj. szakaszvezetőt, és Grüner Gyula hdj. szakaszvezetőt.*

Legénységi kitüntetés. Schalli József és Frólik Ferenc őrmestereket, továbbá Tusan József honvédet az ezredparancsnokság a bronz vitézségi éremmel tüntette ki.

Kitüntetés különféle alakulatoknál.

A VI. hadtest parancsnoksága Deme Bálint szakaszvezetőt a II. o. ezüst vitézségi éremmel tüntette ki. — A m. kir. 314. honv. gy. ezred parancsnoksága tüntette ki a II. o. ezüst vitézségi éremmel Szurovi Antal őrmestert és Metz Ádám szakaszvezetőt, továbbá Kovács János honvédet a vaséremkereszttel, Tóth Gábor ujoncot a bronz vitézségi éremmel. — A 313. honvéd gyalog ezred parancsnoksága Gyarmati Lajos I. o. számvivőt a bronz vitézségi éremmel tüntette ki. — Az I. honvéd kerékpáros zászlóalj parancsnoksága Koleszár András ujoncot a bronz vitézségi éremmel tüntette ki.

Előléptetés. Jankovics Pál és Kajtor István törzsőrmester tiszthelyettségé, Pozmán István őrmester törzsőrmesterré, Hromada Márton szakaszvezető őrmesterré, Kiss János c. őrmester valóságos őrmesterré, Dvorszky Ede szakaszvezető c. őrmesterré, Herold István, Kiss János, Pák József, Gurka József, Szentandrási Lajos, Klucsik József, Hanicza Sámuel tizedesek szakaszvezetőkké, Deme József, Pataki Lajos, Krusáncsik János, Béres Bertalan, Teslár András, Veress Géza, Péter Ferenc, Pap László, Csomor Mihály, Széles Pál, Szabó János, Bogya Pál, Donoval Mihály, Sztrélec János, Pethő László őrzetők tizedesekké, Korbály József, Szegedi Béla, Móra Miklós, Bakos Pál, Gyuricza János, Nagy Ferenc, Fajcsik János és Med József honvédek őrzetőkkel léptek elő.

Előléptetés különféle alakulatoknál. Weil Mózes népfelkelő őrzetővé, Kohn Bernát őrv. c. tizedessé, Pintér Ferenc nf. c. tizedessé, Bárány András őrv. c. tizedessé, Fázold Ferenc nf. c. tizedessé, Bojnik György honvéd c. őrzetővé, Studlik János ujonc őrzetővé, Rácz Ferenc őrv. c. II. oszt. számvivő altiszté, Dankó András c. őrmester valóságos őrmesterré, Mandl Ábrahám tizedes szakaszvezetővé, Budai István őrv. c. tizedessé, Sivák János ujonc őrzetővé, Rubik Pál, Kalmár Lajos, Kertész György és Kiss Sándor ujoncok őrzetőkkel, Tamás Lajos népf. tizedessé, Koritsánszky Pál őrv. tizedessé, Pólyoka János c. őrm. v. őrmesterré, Koták János honvéd őrzetővé, Hochfelder Jenő tiz. c. szkv. c. őrmesterré lépett elő.

Előléptetés a pótzászlóaljnál. Fried Mór e. é. önkéntes tizedessé, Kukura Lajos e. é. önkéntes c. őrzető c. tizedessé, Fekete Győző kpvj. őrzető tizedessé, Haverla Géza c. szakaszvezető v. szakaszvezetővé, Klimó Imre kpvj. ujonc őrzetővé, Jakubcsák Endre ujonc őrzetővé, Drechser Pál c. szakaszvezető v. szakaszvezetővé, Pollák Albert ujonc őrzetővé.

Blechner József kpvj. szkv. kpvj. őrmesterré, Chotvács Elemér ujonc őrzető c. tizedessé, Abonyi István kpvj. őrzető c. tizedessé, Gebauer Rezső e. é. önk. őrzető c. szakaszvezetővé, Termann István népfelkelő őrzetővé, Janecska János őrv. tizedessé lépett elő. Jordán Sándor népf. c. őrzetővé.

Hadikiállításunk július 25-én BALASSAGYARMATON nyílik meg.

Vasuti szerencsétlenség.

A negyvenegyedik menetzászlóalj első százada indult útbá a harcra Dombó Rezső főhadnagy parancsnoksága alatt. Az uton nagy szerencsétlenség történt folyó hó 11-én. A vonat Ujpest és Dunakeszi Alag között haladt, amikor szemben jött egy másik vágányon haladó, katonai teher szállítmányt vivő vonat. A 16-ik menetszázadot vivő vonatról leesett egy súlyos vasgerenda, mely a két vonat közé ékelődött s elvitte az egyik tisztikocsi hágsóját, megrongálta a másik tiszti kocsit is. A legénységi kocsik közül ketőnek ajtaját vitte el a halálhozó gerenda, s akik a legközelebb feküdtek a waggonok ajtajához, azokat érte a szomorú sors. Balázs vagy Bakos László sebesültvivőt magaköré csavarta, s úgy pusztult el. A másik halott Radics András honvéd volt, akinek bordáit és hátát szakította fel a vasrúd. Sérüléseibe szintén belehalt. Dancsok Ferenc honvéd és Babezki János honvéd súlyosan megsebesült, az előbbi fején kapott sebet és Alagon fekszik kórházban, az utóbbit beszállították Budapestre a 16-os helyőrségi kórházba bordatöréssel és hátsebbel. E szerencsétlenség közben eltűnt még Farkas József honvéd is, kinek sorsa felől eddig még nincs hír.

Csülök András

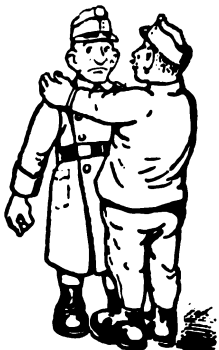
Öreg zupás,
kiadjusztál egy első ki-
menőre induló zöldfülű
ujoncot.

A kaszárnya udvarán
megleste és „A 16-os
honvéd” részére leraj-
zolta: *Harsányi Gyula.*

— Tyűh! Azt a naftalinszagú,
kukoricán hizott lelkét az öreg
apádnak! Hogy áll rajtad ez a
mundir? Így akarsz te a városba
kimenni? Hiszen úgy terem vissza
a napos, hogy a fiastyúkot özvegy
kötőnek nézed majd! . . .

Ugy tele van a hátad rán-
cokkal, hogy ha elmennél az al-
lakertbe és bemutatkoznál a rinó-
cerusznak, az menten a fiának fo-
gadna. Tanuld meg bundás, hogy
a köpenyeg ráncá úgy simuljon
mindig a hátadhoz, mint a me-
nyei üdvösség a római pápához . . .

— Egyenesen tartsd a válladat
ecsém! Mert még azt hiszik, hogy
te vagy az ántánt, akinek ez a
jól megcsinált háboru nyomja a
vállát. . .

— Hát ez a posztból készült
csajka forma a lopótők tejeden
micsoda? Sapka ez? . . . Ez sapka?
Így kell kinézni egy 16-os sap-
kájának?

Megérdemelnéd, hogy a
menkü formálja meg a fejedet
ezt a sapkát, de most az egyszer még
elvégezem a bakancsom sarkával

— Így kell, hogy álljon fejedet a
sapka. Le se vedd, még vissza nem gyűsz,
mert tud meg bundás, hogy a katoná
nem cibil, sapkáját még a patyikában
sem vesszi le . . .

A derékszíjad úgy oleele körül
a derekadat, mintha Julesád tenné. A
fejedet pedig tartsd magasan ne néz
le mindig a fübe, mintha még nem ebe-
deltél volna.

Jegyezd meg ecsém, ha 16-os
honvéd vagy, úgy feszüljön rajtad a
ruha, hogy ha egy pirosképu fehér cse-
léddel találkozol, hát az egyszeribe el-
halványodjék az izgalomtól, a mint a
pucovalatlan sapka gombod a krétától!

Analfabéták.

Spitál szoba nagy asztala mellett
 Ül húsz vitéz, maródi, vén gyermek.
 Ahogy a háború ide dobott:
 Néhány magyart, szerbet, románt, tótot.
 Előttük gyűrött, vonalzott füzet,
 Először pingálnak ma betüket:
 Majd ebből sok szerelmes szavat
 Asszonynak, ki odahaza maradt,
 A gyerekeknek, kik várják, várják
 Kerek világ legjobb apukáját.
 Mit elsiratlan cipelni nehéz:
 Befelé folyt könny, kin és szenvedés,
 Mi szivükbe fojtva mélyen maradt:
 Utat nyer majd remegő toll alatt.

A húsz, öreg vitéz neki feküdt
 Rajzolni kezdi a kis „i” betűt.
 Kicsi papírlapon nehéz kezek
 A puskaforgató edzett kezek;
 A toll: gonosz, ravasz acéldarab
 A két vonal közül kirüg, szalad,
 Ránt, ránt egyet a csontos kezeken
 Akár a vad csikó a szekeren.

Ki száz halállal százszor szembeszállt,
 Golyózáporban mindig bátran állt:
 Első betűvetésnél úgy remeg
 Akár egy holtraijesztett gyerek.
 A Sári nővér: bájos tanító,
 Könnyit, segít, biztat: „no most így, jó.”
 Gyönyörű kép! Fehér lánykéz vezet
 Száz csatában barnult férfi kezét.

Zord gondfelhő ráncbavert arcokon
 Oh! akkor lett csak véresen komoly,
 Amikor jött a szigorú vizit:
 Hogy vajjon jól irták-e azt az „i”-t.
 Félénk, ijedt, sunyi tekintetek
 Lesik, várják a szent ítéletet
 Sári nővér megáll most zordonan,
 Néz, néz sok kúsza betűt komolyan.
 Mit is tehetett mást én Istenem!
 Szívéből jött — tudom — nagy hirtelen:
 Az irgalmatlan sok rossz „i” betűt
 Dicsérte külön-külön mindenütt.

Kurucz Miklós.

Repeszdarabok.

**Falusi kis lány a hadikiállításán, vagy:
 nyomd meg a gombot.**

Igen így volt. A kisállomáson egy kedves kicsi lány leszállott a vonatról a konvencionális garde nével, hogy a kiállítást megnézze és a tombola délutánon „tomboljon” hulló konfetti esőben. És ez megtörtént. Éjfél felé lepihen a szállóban, fáradtan, boldogan. Rózsás álmait azonban megzavarja az a tudat, hogy reggel korán kell útrakelni s hátha elalszik. Éjjel háromszor felriad. Vajjon hány óra? A villanycsavart nem találja . . . Istenkém, hogy is kell meggyújtani a villanyt? Kiugrik az ágyból és hódító körútra indul. Már az ajtónál tapogatózik. A villanygombja helyett a csengőt nyomja meg, mely élesen fölcsgeng a csendes, néma folyosón. A kis leány megrémül. Mi lesz most! Jaj ha bejönnek! Mit mondok, miért csengettem?? Kétségbeesve rohan a csendesen alvó nénihez és fölrázza sírva:

— Néni, néni! Megnyomtam a gombot!

Mindent a „Központ.”

Nagy búsán tárgyalják megviselet életüket egy kávéházi zugasztalnál civilek, katonák vegyesen.

Elősorolják a bajokat, meghányják-vetik a jelent, a jövőt és összehasonlításokat tesznek a mulittal.

— Na, nem baj, lesz az még másképp is, — szól az egyik — lesz még szülő lány kenyérrrel.

— Fenét lesz — felelt nagy búsán a másik — hisz’ azt is elrekvirálja a „Központ.”

Mikor két magyar németül beszél.

Stanislauban történt meg, hogy egy jó magyar tiszt, aki csak épen törte a német nyelvet, megszólít egy őrtálló bakát és kérdi:

Sie, wie komm’ ich zum Platzkommando? A baka magyarázza és mutatja:

— So, so, dann so, dann so dann so, végre belefárad és dörmögve hagyja abba:

— A fene a németjibe, hát hogy magyarázzam már meg nékie.

A tiszt szeme felragyog:

— Hát maga magyar? Miért nem szólt már előbb?

Katona bibornokok.

A kispap bevonul katonának. Szegény ájtatos lelke sehogy sem tudott helyenyugodni a megváltozott életbe. Vissza-vissza sirt mindig a komor szeminárium!

falak közé — melyek neki oly kedvesek voltak — de hiába. Végig kellett neki is menni a katonai kiképzési fokozatokon, hogy végre bekerüljön a tisztiiskolába. Itt ugyancsak keményen fogták és árva lelkét nagy megpróbáltatásoknak tették ki.

Tótkispál János szakaszvezető úr iskoláztatja az önkénteseket. Sorba kihallgatja őket a katonai rangfokozatokról. Fújják is a fiúk vigan, egymásután, végre az ijedszemű papnövendékre kerül a sor.

— No mondja . . .

— Őrvezető . . . stb., ezredes, vezérőrnagy, altábornagy. Megáll. Izzad, összezavarodik. Tótkispál János szakaszvezető úr keményen összeráncolja a homlokát és tekintélyes hangját kiereszti.

— Tovább, tovább, nyögje már ki.

A kis önkéntes összeszedi minden erejét és végső elszánással mondja:

— Vezérőrnagy, altábornagy, gya . . . gya logsági és lovassági *hibornok*.

Elmagyarosodás.

Tudott dolog, hogy a gazdák orosz foglyokat kapnak, hogy a munkáskéz hiányát valahogy kiegészítsék.

Kovács András uramék is nagyban várták már az orosz segítséget, míg végre egy szép őszi délután megjelent egy jó arcú muszka képiiben. Nagy örömmel fogadja Kovácsné ténsasszony és elő is veszi minden kis csekély tót és német tudományát, hogy megértesse magát valahogy a muszkával. Hívja, hívogatja:

— Poty, poty . . . muszi . . . kommen Sie . . . Garten . . . zahradi.

Végre elvezeti a kertbe, kezébe nyom egy ásót és kinos-keserves tót-német zagyvanyelven próbálgatja megmagyarázni, hogy mit a kell a muszinak csinálni.

Az orosz csak néz, néz, hallgat, végre egy keserves, színmagyar káromkodással kiált fel:

— Az-istenfáját, hát nincs itt senki, aki magyarul beszélne velem?

Tizenhatosok Temesvárt.

Háborús kép: Egy jóképű „nógrádi legény jobbról-balról egy-egy temesvári konyhai alkalmazottal ldó: jelenkor Szimar utca Párbeszéd:

Julis: Maris mit szólsz a ruhámho? Szép?

Maris: Gyönyörű! Én is ilyen szépet szeretnék csináltatni. Mondja Jancsi milyen színűt . . . ?

Jancsi: Akkár millyet! Pirosat, sárgát! Magán szép lesz mind! Háború van! Most a szín nem mérvadó . . .

Maris: Miért nem a mérvadó! Már pedig én „mérvadó” színűt csinálhatok. Az még szebb mint a piros. (Sz. J-né)

Két levél.

(Dal szöveg.)

I.

Mikor füttyül a szél, sápadt levelek hullnak,
Mikor sárgul az erdő s a golyák vonulnak,
Lelkembe rezdül egy fej szökesége,
Egy álom tiszta fehérségű képe.
Álmom messze száll hozzá
Könnyem gyöngyét neki ajánlom fel
S tudom, hogy tova, tova, ha jön a hír
Szegény leány örömeivel alig bír.

Refr.

Ne aggódj, ne hervadj szüntelen,
Sárga levél után zöld terem.
S amikor a rügyek újra pattognak:
Rabja leszek ölelő karodnak.
Végig megyünk a dunaparti korzón,
Ránk ragyognak a habok észbontón,
Az est-homályban szánk összeforr
S a Duna vize nekünk dalol.

II.

Hajladoznak a fák itten is s rád gondolok,
Füttyül a szél, száll a levél s a lelkem zokog.
S mire ez irás oda ér a harcba
Talán a tested el van már takarva.
Könyörtelen a sorsom
Te hozzád száll reményemnek ősze
S e száraz rózsza virágnak szirma
Énekelje néked e dalt zokogva.

Refr. Mint fent.

Gáspár Árpád.

hírek.

Mennek.

Egy nap ez is megtörtént. Bókoló-uccai fák, mik az aszfaltról nőttek ki, csodálkozó bizalmatlansággal tekintettek rám, a magasba épült házak ablakai mind-megannyi szúrós szemként követték lépteimet, a szem-

bejövő, mellettem elsurranó emberkék rám vetették szemüket és zavarodottan kutattak rajtam valamit. Jőmagam idegen hámulással rögződtem a troloárra: miért? miért?

Új emberárcok kísértetnek felém, új, nem látott testek szaga zavarodik a levegőben: kínzó kegyetlenséggel fáj valami. Keresem a pihenést, keresem, hogy tekintetem elszakadt drága ember arcokat fedezhessen fel, kik elmentek, kiket látok e valaha?

Régi ember arcok, megszokott vonások, mik semmi, semmi emóciót nem idéznek fel az emberben, hiszen ismerjük őket, vonásaik belevésődtek lelkünkbe, gondolataik rendeződését kiérezzük az arcudökből, a szájmozdulatból, a fejtartásból: hiszen azokat az ember arcokat magunkénak tudtuk — és elmentek.

Magányos szomorúság megüli a lelkem, bolyongó önmagam dőzsölhet most — igaz — a magányban, rájuk küldhetem — az elmentekre — árvaságra hagyott éneket. — de mindez mit ér, mindez mit használnál

Szeretném hallani a hangjukat, megérezni tekintetük finomságát, elringatózni hangjuk, mesélő zenéjén: hallgatni a megnem szólalt lelküket, hogy némaságukból erőt meríthessek, vizsgálatást szerezhessek.

Szeretnék végig kóborogni — velük — éjszakák hosszas, csöndességén és megnézni a folyó partot, az esőtől tüsszentő fákat, meghámulni együtt a szentjános bogárkákát, kik zöld lámpással mennek titokzatos pásztorórákra, örülni a lámpafénynek, mely cédaként terül el a vizen.

Szeretnék várni a kisvárosi állomáspromenádján lihegve kapaszkodó vonatra, hogy új arcok látásának zagyva képe után belenézhessek a régiak szobrosarcába.

• Szeretnék . . . szeretnék . . . szeretnék . . .

Ma már nem lehet, ma már egyedül gubbasztok egy kávéházi zugban, hőtösen, unatkozva. Fájó lelkem belekapaszkodik az elmúltakba és égre kiálltok: miért?

Miért kell azokat az életnek elválasztani, akik megszerették egymást, miért kell meggyötörni engem a válással, ki nem vétettem, miért van fájdalom, miért van szomorúság, egyedüllét.

Új ismerősök zaja reszkettet fel, fívom cigaretám füstjét a számból, bodrozik a kék kigyó fel a menyezetig és a füst szédületében megjelennek a régelemmentek fejei, újra látom őket, — mily jó a füst, mily jó megbeszéléstni sajátmagamat és az elmenteket.

Gáspár.

Az Olasz harctérről. Jellinek Gyula t. hadnagy karsebet kapott és Pejegy Cyrill t. hadnagy nyakán sebesült meg. Simon Gábor t. főhadnagy és Hendrick Sándor t. hadnagy is megsebesült. Kovács Dániel főhadnagy és Rissányi József hadnagy betegen tért vissza

Hősi halál. Dendely József t. főhadnagy, volt ezredbeli bajtársunk a piavementi harcokban hősi halált halt. A kedves és szeretetreméltó modorú bajtársunkra bizonyonnyal emlékeznek mindazok, kik 1914-ben vonultak be és együtt töltötték ki vele önkéntesi idejüket.

Vissza a fogságból. Orosz hadifogságból szökött meg és tért vissza Dr. Nagy Salamon hadapródjelölt, Steller Ignác szkv. hadnagy, Kindernay Tivadar t. főhadnagy, Hajnik Géza hadnagy, Farkas Márton t. zászlós, Vikiszely Gyula t. zászlós, Fedorák János t. hadnagy, Hrvol Lajos hadapródjelölt.

Bevonulás. Vashegyi Tivadar t. e. ü. hadnagy bevonult és átvette az I. zászlóalj orvosfőnöki teendőit. Július hó 1-én bevonult az ezredhez egy fél géppuskás század, melyet a IV. géppuskás századhoz osztottak be. Ez alakulással jött: Süle József, Sipos József t. hadnagy és Stojanov Vazul törzsőrmester.

Megbizás. Magassy Zoltán századost hadosztályparancsnokságunk megbizta a hadosztály rohamzászlóaljának parancsnokságával E célból már el is utazott Trient személygyűjtő állomásra.

Hadikölcsönjegyző tiszt. Csernok Jenő t. hadnagyot bizta meg az ezredparancsnokság a hadikölcsönjegyzés vezetésével.

Népünnepély. Az ezred Szabadfalura helyezett részei népünnepélyt rendeztek f. hó 7-én. A népünnepély lefolyásáról következő számunkban részletesen be számolunk.

Tűrelmet kérünk. A feltorlódt munká miatt a befolyt adományok nyugtázását nem tudtuk eddig összeállítani. A nemes lelkű adományozók szíves tűrelmét kérjük addig, míg módunk lesz a nyilvános nyugtázást lapunk hasábjain teljesíteni.

Új állatorvos. Kaszás Ferenc állatorvost bizta meg a hadosztályparancsnokság az állatorvosi teendők ellátásával.

Dr. Vajda Zoltán főhadnagy dicsérete. Az a nemes buzgalom, fáradozást nem ismerő kitartás, mely Dr. Vajda Zoltán főhadnagyot, pótzászlóalj segéd tisztünket annyira jellemzi minden munkájában, most elnyerte méltó jutalmát. Szinte csodálatos munkával fáradozott minden hadikölcsönjegyzés sikere érdekében s az utolsó jegyzési eredmény páratlanul áll az eddigi pótzászlóalj hadikölcsönjegyzések között. *Eddigi eredmény több mint egy millió és kétszáz ezer korona.* Az előbbi hadikölcsönjegyzés körül kijelölt érde-

meit jutalmazta a király, kinek legfelsőbb elhatározásáról a a honvédelmi minisztérium a következőképp emlékszik meg a 14165/eln számú rendelethen: Ő császári és apostoli királyi Feiségenek Luxenburghban 1918. évi március hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával nyert felhatalmazásom alapján a m. kir. pénzügy miniszter ur Ö nagyméltósága a világháboru dicsőséges megvívhatása érdekében kibocsájtott magyar állami hadikölcsönök sikerének előmozdítása körül szerzett érdemek elismeréséül Dr. Vajda Zoltán szkv. főhadnagyot okirati dicséretben részesítette. — Ezen dicséret a folyó évi június 12-én kelt 135 számú Budapesti közlönyben lett köröztetve.

Köszönet. A hadikiállításunkra a villanyberendezést, hogy megtudtuk csinálni és hogy termeink oly pazarul voltak kivilágítva, az árusítóbódék és maga a tér: hálás köszönetünket kell kifejeznünk a helybeli áramfejlesztő telepnek, mely teljesen díjmentesen adta az áramot, továbbá *Bodnár és Tsa cégnek*, Budapest, mely az ivlámpákat vezetékét és kapcsolókat készségesen felajánlotta, és a beszercebányai *Róth Géza cégnek*.

Hír Oroszfogságból. Egyik bajtársunk, ki most tért vissza a hadifogságból tudósít minket, hogy a Jaranszki fogolytáborban (Wjatka guberná) az alantj ezredbeli társainkat hagyta ott május 18-án jó egészségben. E helyen élelemben sincs hiány, tehát a hozzátartozóknak nem kell aggódniok: Tepliczky Gyula zászlóst Olajcsik Nándor, Dlhányi, Karsai József hadapródokat Nemcsényi Emil, Horváth zászlósokat és Stampay Béla önkéntes szakaszvezetőt.

Doktorráavatás. Bajtársunkat Hügyec Nándor t. hadnagyot június hó 26-án a m. kir. kolozsvári tudományegyetemen az államtudományok doktorává avatták.

Helyreigazítás. Sajtóhiba folytán helyreigazítjuk Dr. Sajó Szigfrid előléptetését. Nevezett bajtársunk 1916. május hó 1-vel lett kinevezve főhadnaggyá.

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. Stock Béla t. hadnagy a szatmárnémetii mezőgazdasági munkabizottságtól bevonult. — Brezina Gyula t. főhadnagy egészségügyi szabadságáról visszaérkezett. — A hadifogoly aratószázadtól, Nagyváradról Engel Ernő t. hadnagy bevonult. — Alföldy István hadnagyot áthelyezték a miskolci katonai rendőrséghez. — Dobos Gyula százados útbaindult a 300-ik honvéd gyalog ezredhez. — Horváth István századost visszavezényelték a 12. honvéd pótzászlóaljhoz Egerbe. — Szlabecz Gusztáv Gyula főhadnagy július hó 25-ig szabadságon van. — Trojanovits Aladár t. főhadnagyot július hó 1-ével végleg szabadságotlák. — Szloszjár Gyula Stock Béla és Polesznyák József hadnagyokat Udinebe vezényelték. — Schwang Ödön százados kórházból bevonult és átvette a 2. pótzászad parancsnokságát. — Trautwein Ottó százados szintén bevo-

nult. — Pekár Lukács t. hadnagy útbaindult Rappra, ahol az ott állomásozó arató mienetszázad parancsnokságát vette át Árokháthy István zászlóstól. — Engel Ernő t. hadnagyot elvezényelték a kenyérmezei fogolytáborba segédítettül. — Stróbl Szilárd t. hadnagy bevonult. — A cs. és kir. Heimkehrlagertől visszatért Schweitzer Dezső főhadnagyot elvezényelték a miskolci vonalparancsnoksághoz. — Skultéthy István százados augusztus 2-ig szabadságot kapott. — Szombathy Béla t. hadnagy, mivel felmentése lejárt, bevonult. — Weisz Izidor t. hadnagyot beutalták a Zita helyőrségi kórházba. — Beregi Albert főhadnagy útbaindult a miskolci élelmezési kormánybiztossághoz, ahol Bodor László hadnagyot váltja fel. Egészségügyi szabadságról vonult be Éberhardt Pál főhadnagy és Singer Emil t. főhadnagy. — A szolnoki kórházból bevonult Koller József hadapródjelölt. — Singer Emil főhadnagy útbaindult a miskolci élelmezési kormánybiztossághoz Bodnár Árpád hadnagy felváltására. — A kerületi parancsnokság Vágó Miksa századost a 39. pótútegehez vezényelte. — Albániából tért vissza Korach Sándor hadnagy. — Varga Ernő t. hadnagy bevonult, de azonnal útbaindították a 9. honvéd pótzászlóaljhoz, Kassára. — Az inotai tájékoztató tanfolyamról visszaérkezett Illés Ödön őrnagy. — A laibachi kórházból bevonult Pajegy Cyrill t. hdgy. — Svonyavecz Lajos t. hadnagyot bizonyítalan időre felmentették. — Kardos Lajos főhadnagy, és Gabonás János hadnagy bevonult a pótzászlóaljhoz. — Nagy Antal hadnagy, Szigeti Ferenc hadnagy felváltására a miskolci élelmezési kormánybiztossághoz távozott. Lopusnyi János népfelkelő hadnagyot november 30-ig fementették a tényleges katonai szolgálát alól. — Szombathy Béla t. hadnagyot áthelyezték Orsovára a népfelkelő örökösönitményhez. Herczká Artúr népfelkelő hadnagy augusztus 8-ig szabadságot kapott.

Bevonultak a pótzászlóaljhoz a kiképzőcsoporttól: Szigeti Benedek százados, Köteles István főhadnagy, Schmidt Károly t. hadnagy, Szmidá Gusztáv t. főhadnagy, Buda József t. hadnagy, és Konkolyi József t. zászlós. Szintén a kiképzőcsoporttól vonultak be, de azonnal utbaindultak a 9. honvéd pótzászlóaljhoz Kassára: Murányi Károly zászlós és Kovács Pál zászlós.

Tanezredhez vezénylés. Az inotai tanezredhez vezényelték Gembiczky József t. főhadnagyot századparancsnoki kiképzésre, Spielmann János t. főhadnagyot, Hupka Viktor, Valent András, és Hanzély Géza hadnagyokat szakaszparancsnokokká való kiképzettéjük végett.

Elszámolás. A kúnszentmártoni multság és szolnoki multság pontos és hiteles mérlege. Kúnszentmártoni ünnepség bevétel: 13848 K 70 f, kiadás: 5860 K 62 f. Szolnoki ünnepségek bevétel: 22024 K 55 f, kiadás: 7561 K 89 f. Összes bevétel 35873

K 25 f, kiadás: 13422 K 51 f. Tiszta jövedelem összesen 22450 K 74 f. A szolnoki ünnepek tiszta jövedelméből azaz 14463 K 66 filiből az ünnepeket a zlj.-jal együtt rendező vármegyei bizottsággal történt megállapodás szerint az ezred alapjának a jövedelem fele 15450 K 74 f jutott; a jövedelem másik feléből a szolnoki 68-as cs. k. háziezred és a 29 honv. gy. ezred 3—3000 kor.nát, a Szolnokon állomásozó cs. kir. 88. gy. ezr. pótzászlóalja 1000 koronát kapott.

Eljegyzés. *Thúry Béla* tartalékos hadnagy házasságot kötött *Perczán Anna* úrhölgygel, Besztercebányán.

Lapunkkal foglalkozik az »Ujságkiadók lapjának« júniusi száma a következőkép: A Magyar Ujságkiadók Országos Szövetségének rendkívüli közgyűlésén sok szó esett a lapok jótékonyági akcióiról. Ezekből az akciókból a nagy fővárosi lapok és vidéki napilapok mellett a kisebb vidéki lapok, szaklapok, sőt — a sajtó háborus kérszvirággai — a háborus újságok is kivették részüket. — »A 16-os Honvéd« legutolsó számában örömmel és büszkeséggel hivatkozik arra, hogy rövid, alig több mint egy esztendei fennállása alatt kerek 200,000 koronát gyűjtött össze az ezred hadiözvegy és árva alapja részére »A 16-os Honvéd« nek minden oka megvan arra, hogy büszke legyen erre a szép eredményre.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen, vagy jelígs levelekre nem válaszolunk. Kéziratokat nem adunk vissza.

K. B.-né. Az új lakáshoz gratulálunk, keressen fel szerkesztőségünkben további tanácsokért. — **P. L.** Budapest. Levél nemirásért nem szabad haragudnia, rémesen elvagyunk foglalva. — **G. Jolánka,** Veszvérés. Elszabadulni innét szinte lehetetlen, ezért kérjük szives türelmét. — **M. Ferenc,** Budapest. A szalmaözvegység ily derék csatárnak kijár évente legalább egyszer, jó mulatást. — **Mayer György** honvéd. Kérését áttettük az ezredparancsnoksághoz, majd itt megüzenjük a választ. Türelem. — **Érdeklődő.** Csak küldje be bátran, mi a legszivesebben magbíráljuk. — **Palóc.** Kérjük, hogy keressen fel továbbra is — minél sűrűbben — írásaival. — **T. Ödön** hdgy. A júniusi referáda valahogy elmaradt. Miért? **Magda.** Dacára annak, hogy a 65-ösöknek nagy barátja, azért vélünk is szimpatizálhat. **Zerant.** Tetszetős írásait mindig szívesen vesszük, ha mifelénk jár okvetlen keressen fel személyesen bennünket, mert fontos megbeszólni valónk volna Önnel. **V. B. Budapest** Könnyű Önnek. Mi huzzuk az igát, addig Ön gondtalanul él. — **T. Gyula.** Rozsnyó. Lapját megkaptuk, köszönjük. A viszontlátásig.

A 16. honv. gy. ezred története a román harctéren.

Irta: *Dr. Máriássy Lajos* főhadnagy.

(II. rész, 8. folytatás.)

A már észleltekén kívül újabb megállapításokat az ellenség ereje és állásainak felkészültsége tekintetében csak a legszükségesebb módon folyamatba tett felderítések nem hoztak. Nem is ambicionáltuk az intenzívebb járőr tevékenységet csak a saját biztonság érdekében multhatatlanul szükségességre szorítottunk.

Az ellenség is távol maradt, az ezred pedig készült az orosz offenzívára, amelynek napjait egy nov. 12-én ejtett román fogoly vallomása, aki Asailoan 2 magas rangú orosz tisztet látott, továbbá nov. 15-én a hadsereg arcvonal másrészeről beérkezett értesülések közel levőknek jelölték meg.

A felkészülés megfeszített munkájának napjainak egy megdöbbentő hír zsbasztotta el az akarat erőt, horította gyászba a kedélyeket: Ő cs. és ap. kir. Felsége I. Ferenc Józsefnek, a legfelsőbb Hadárnak nov. 21-én délután 9 órakor váratlanul bekövetkezett halála. Az emiatt érzett fájdalom nagyságát azonban a szívek mélyére kellett eltemetni s a nyomában mutatkozó lehangoltság keserű érzetét újabb és nagyobb munka teljesítményekbe beleölni, mert az orosz kolosszus nehéz lihegése, véres támadásorozatok folytonos megismétlődésére döngő léptei már közeledtek. S nekünk csak egy volt hátra. Helyt állani tapodtat sem engedni, hogy a bukaresti diadal éréshen levő gyümölcse leszakítható legyen!

Ő cs. és kir. Felségnek IV-ik Károly királyunknak hűséget esküvő csapatainkdörgő éljen kiáltásaira az éghenyülő hegyek meredek falán, mint valami óriási anyaföld hangfogón el-elmosódó szakadozott, tompa viszhang felett: lázas orosz készülődések halkított zaja, támadásra felvonuló orosz hadosztályok félelmetes dübörgése, egy mindent elpusztítani akaró zivatar közelgő moraja vibrált a feszültséggel telített levegőben!

A román hadsereg eltűnt előlünk, a küzdelem szinteréről. Nem érdektelen a román katona változott magartatása lélektani okainak rövid vizsgálása mellett a velünk oly súlyos harcokat vívó román hadseregek szemközti részeiről egyet mást elmondani.

(Folyt. köv.)

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.

Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebánya ahová a lapnak szánt közlemények és előfizetési díjak küldendők. ○ ○ ○

Kiadó: a m. kir. besztercebányai 16. honvéd gyalogezred történelmi osztálya.

Felelős szerkesztő: KUN BERCI.

Telefon 67. szám.

Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg
Udvari szállítója.**MULICZKY ISTVÁN**SZJUGYÁRTÓ ÉS NYERGES
BESZTERCEBÁNYA.

Készít:

Lószerszámokat, nyereg felszereléseket és a hadsereg részére szükséges mindennemű börcikkeket.

CZÁRÁK JÓZSEF

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZA

BESZTERCEBÁNYA.

STEINER ÉS LÖWY

BESZTERCEBÁNYA

Gyümölcs-likőr lepárlás- és
rum-gyár.Borovicska-, szilvórium-,
borseprű- és barackpálinka
nagyfőzde.**! Új könyvek!**

Ujvári Péter: Astarte temploma. Regény.

Ára 8 korona.

Zsidó lányok
Max Brod *hires regénye.*

Fordította NAGY BÉLA.

Mind két könyv a Kultura kiadása.

KAPHATÓK:

Fiókszerkesztőségünkben Besztercebányán,
valamint a „Nap” kiadóhivatalában Budapesten.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 X RÖVID NÜRNBERGI ÁRÚK X
 X nagy választékban kaphatók X
 X **RECHNITZ GÉZA** nagykereskedőnél X
 X Besztercebánya X
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ne vegyünk új ruhát, hanem fessünk
régi és kifakult ruhákat, harisnyákat,
bloust, selymet, pamutot, vásznat
bármilyen színre, az egyedül megbízható

KARDOS-féle ruhafestékek,
melynek egyedüli gyártói:

Kardos Henrik és társa
P A P A.

Ára csomagonként használati utasítással együtt 60 fillér.
Viszontelárusítóknak nagy árkedvezményt
nyújtok.

Besztercebányai

első magyar

gyümölcslepárlás

Likörkülönlegességek és Rumgyár

gőzerőre, Szilvórium-, Törköly-,

Borovicska-, Seprű- és Barack-

főzde, Cognaclepárlás, Gyümölcs-

szörpök és Gyümölcsborsajtoló

hidraulikus üzemmel, ajánlja köz-

kedveltségnek örvendő gyártmányait.